

ANALIZA IZVRŠENJA PLANA ULOVA ZADRUŽNOG SEKTORA U 1949. GODINI

nene čizme za buću, nego ne se ne može računati za 1950. god. doduzeti sve ko-rem najnužnije

vanja date su pogledu kapitalnim osvrtnom discipline. Zatim vilno odvijanje administrativ-ivanja pravnih

živjela, kad se pitanja. Na tom i zabrinjavaju-rednjeg i višeg o i po kvaliteti se u ovoj go-za osposoblja-

ena još neka te direktive za pravdanje i u-te održavanje vršeno je ovo vanje.

jetovanje mini-ig Vice Buljan ruga Andrije ar uputio je ri-nekoliko riječi. hov dosadašnji izvršenja pla-ovoj godini još izvršavanje za-nova.

Zadružni sektor slatkovodnog ribarstva NR Hrvatske ostvario je proizvodne zadatke u 1949. god. sa svega 41%, što nesumnjivo upućuje na to, da se nad ovim valja zamisliti, proanalizirati uzroke i objektivne okolnosti, te pronaći puta i načina da se takovi porazni rezultati u budućnosti više ne ponavljaju.

Ako upitamo bilo kojeg funkcionera ili člana koje od Ribarskih zadruga za uzroke ovakovog neuspjeha, dobiti ćemo redovito takove odgovore, koji se mogu u glavnom sažeti u dva slijedeća razloga

1. vanredno velika suša, i s tim u vezi vanredno nizak vodostaj kroz čitavu godinu 1949. — i

2. pomanjkanje radne snage, uslijed sudjelovanja ribara u javnim radovima.

S ovakovom formulacijom i opravdanjem možemo se složiti samo djelomično ukoliko se to odnosi na prvi razlog. Nesumnjivo je, da je 1949. god. bila vanredno sušna godina i da je to imalo velikog utjecaja na stanje vodostaja, pa prema tome, i na smanjenje mogućnosti ulova no nipošto ne u toliko mjeri. A što se tiče onog drugog opravdanja — to je potpuno neumjesno i neistinito.

Činjenica je, da su mnogi naši ribari sa otvorenih voda sudjelovali u javnim radovima, zajedno sa ostalim građanima naše zemlje, kao što su: sječa šume, gradnja autoputa, gradnja zadružnih domova itd., itd. Ali isto je takova činjenica, da nikada nije najedamput bila odsutna čitava zadruga, nego tek nekoliko pojedinaca, i to ne kroz čitavu godinu, nego tek jedan, dva do tri mjeseca. Dopuštamo, da je mjestimično bilo i grešaka, te da je pojedini ribar izvršio i dvije i tri obaveze, ali je zato bilo i

takovih ribara, koji nisu izvršili niti jednu jedinu. Za svaku su osudu pokušaji nekih pojedinaca, koji su ovakvim izgovorima pokušavali da se izvuku od svojih frontovskih i građanskih obaveza.

Pošto smo oba ova izgovora odbacili kao neprihvatljive, pokušati ćemo sada sami dati ocjenu rada zadružnog sektora i odavle izvući zaključke, koji će nam na prihvatljiviji i vjerovatniji način rasvijetliti ovaj veliki neuspjeh. Pri tome ponavljam i ostajem kod toga, da je suša i nizak vodostaj u velikoj mjeri smanjila mogućnost ulova, no da su ovi ostali faktori funkcionirali kako valja, ne bi se to u tolikoj mjeri odrazilo na ostvarenju proizvodnih planova.

Po našoj ocjeni, glavni razlozi ovakova slabog izvršenja proizvodnih zadataka, leže u slijedećem:

1. Organizacione slabosti ribarskog zadrugarstva,
2. Slabo rukovođenje tim zadrugama od strane viših foruma
3. Potpuna odsutnost svakog osjećaja odgovornosti za izvršavanje zadataka od strane rukovodstva zadruga,
4. Nesređenost prilika u ribarstvu na otvorenim vodama u ostalim (susjednim) Narodnim republikama,
5. Neke greške u organizaciji otkupa ribe.

Pokušati ću, da ove tvrdnje malo pobliže rasvijetlim — tačku po tačku.

O organizacionim slabostima našeg ribarskog zadrugarstva pisano je već više puta. Te slabosti, ne samo u 1949. god. nisu uklonjene, nego su mjestimično čak i pogoršane. Osnovna slabost tih zadruga leži u tome, što one ne predstavljaju neku višu formu socijalističkog udruživanja u cilju svladavanja po-

teškoća i povećanja produktivnosti naših voda, nego, u većini slučajeva, one nose samo firmu zadruga, dok u stvari posluju u svemu na način kapitalističkih društava. Zadruga istupa kao takova samo približkom nabavke proizvodnih sredstava, koja često ne ostaju zadruga svojina, nego se predaju pojedinim članovima. U većini zadruga proizvodna sredstva su privatno vlasništvo, a isto je tako i sa ulovom: samo jedan dio se predaje zadrugi, dok veći dio ostaje vlasništvo pojedinog člana, koji s njim raspolaže po svojoj volji. Na taj način omogućena je tim zadrugarima svaka špekulacija i nedozvoljena trgovina, a s druge strane onemogućena je svaka evidencija nad proizvodnim mogućnostima naših voda.

Naravno, da sve ovo nije u skladu sa zadrugnim pravilima, ali ta su pravila dosada ostajala samo mrtvo slovo na papiru i niko ih se nije pridržavao.

Još je jedna slabost organizacione naravi u slatkovodnom ribarskom zadrugarstvu, a ta se sastoji u činjenici, da su profesionalni ribari velika rijetkost u tim zadrugama. Većinom su to seljaci svih slojeva, pa nisu rijetki ni kulački elementi, koji pod okriljem ovakvih zadruga izbjegavaju uključivanje u poljoprivredne zadruga bilo kojeg tipa (koje u svakom slučaju predstavljaju daleko višu organizacionu formu od ovakvih ribarskih) — i na taj način koče i usporavaju socijalistički preobražaj našega sela. Jasno je, da su takovi elementi skloni svakoj vrsti špekulacije i ometanja pravilnog rada i gospodarenja na našim otvorenim vodama.

Razumljivo je, da uz ovakove okolnosti u organizacionom stanju ovog zadrugarstva, nije se moglo očekivati neko naročito zalaganje za izvršavanje proizvodnih zadataka i planova, pa je ovako slab rezultat u 1949. god. normalna posljedica ovakovog stanja.

Kao drugi uzrok neizvršenja planova našeg zadrugnog sektora spomenuli smo slabo rukovođenje tim zadrugama od strane viših foruma. O nekom rukovođenju se tu zapravo i ne može govoriti, jer je ono dosada gotovo sasvim izostalo. Dok je postojao glavni zadrugni savez, on u svom sastavu nije imao niti jednog čovjeka, koji bi poznavao problematiku slatkovodnog ribarstva u potpunosti, pa je tako i svako rukovođenje zadrugarstvom na tom sektoru bilo krnje. Do pred kraj 1948. god. nijedan delegat Glavnog zadrugnog saveza nije obišao te zadruga u svrhu pružanja pomoći, uklanjanja nedostataka i njihovog organizacionog učvršćivanja — a kad se je s time započelo učinjen je čitav niz propusta, baš zbog slabog poznavanja ove problematike. Dovoljno je da spomenem samo slučaj Karlovačke ribarske zadruga. Ta je zadruga imala otprilike ovakav sastav: 7 profesionalnih ribara iz samog Karlovca, 35 poluprofesionala iz obližnjih sela na Kupi i veći broj sportskih ribara — udičara.

Delegat Glavnog zadrugnog saveza stao je na stanovište, da profesionalni ribari treba da se isključe iz Karlovačke ribarske zadruga, i da se uključe u SR zaduga u svojim selima, u obliku ribarske brigade. U principu sasvim je ispravno stanovište — i da je ono do kraja provedeno, nebi bilo nikakove štete. No ovaj zaključak proveden je samo djelomično: 35 poluprofesionalnih ribara isključeno je iz Karlovačke ribarske zadruga, a da nijedan od njih nije uključen u koju SRZ. Na taj način je na tom dijelu voda nastala praznina, pa je time izmakao ulov od kojih 30 tona ribe. Od jula 1949. god. do danas nije se ništa izmijenilo u tome — a ti ribari svejedno love ribu, samo ovaj puta za svoj vlastiti račun i bez kontrole i naravno, da špekuliraju s njome. Naše je mišljenje

ščenja planova spomenuli smo zadrugama od tekom rukovo- može govoriti, vo sasvim iz- lavni zadružni nije imao niti poznavao pro- barstva u pot- o rukovođenje ktoru bilo kr- god. nijedan og saveza nije i pružanja po- staka i njho- šćivanja — a učinjen je či- og slabog po- e. Dovoljno je aj Karlovačke zadruga imala 7 profesio- Karlovca, 35 njih sela na ih ribara —

užnog saveza profesionalni iz Karlovačke uključuje u SR obliku ribar- sasvim je is- je ono do kra- ikakove štete. nje samo dje- nalnih ribara e ribarske za- ih nije uključ- čin je na tom na, pa je time tona ribe. Od nije se ništa bi ribari sve- i puta za svoj le i naravno. aše je mišlje-

nje, da je prije trebalo stvoriti novu, čvrstu bolju organizaciju, pa tek onda razbijati postojeću. Eto, kako se jedna slabost u rukovođenju, može osjetljivo odraziti na izvršenju planova. A takovih primjera moglo bi se nabrojati više, no to nije svrha ovoga članka.

Prelaskom ribarskih zadruga pod Ministarstvo poljoprivrede, nakon rasformiranja Glavnog zadružnog saveza, nije se ova situacija ni u koliko popravila. Uopće smatramo, da bi bilo normalnije, da te zadruge dođu pod kompetenciju Ministarstva ribarstva, koje bi im moglo posvetiti više pažnje i primijeniti stručnije i pravilnije rukovođenje.

U vezi sa ovom slabošću je i naša treća tvrdnja: slab osjećaj odgovornosti rukovodstva zadruga, kao i samog članstva, za izvršavanje planskih zadataka. Pošto ih nitko nije kontrolirao, ispravljao njihove greške, pozivao na odgovornost, primjenjivao mjere i sankcije protiv prekršitelja i špekulanata; brinuo se za striktnu primjenu zadružnih pravila, jasno je, da su radili što su htjeli i kad su htjeli. Proizvodni zadaci »uzeti su do znanja« — a za njihovo izvršenje malo se tko brinuo. Sve intervencije poduzeća državnog sektora ostale su uzaludne, jer ona nisu imala nikakvih sredstava, ni prava, da zadrugu prisile na izvršavanje obaveza.

O prilikama u ribarstvu susjednih narodnih republika ne mislim suviše govoriti, jer niti dovoljno poznam prilike niti sam za to ovlašten. Dotaknuti ću se samo onog dijela tih prilika, koji je nama u 1949. god. nanio direktnu štetu i sprečio mogućnost pravilnog evidentiranja ulova, odnosno izvršenja plana zadružnog sektora, kao i samo izvršenje plana otkupa. Navesti ću samo primjer NR Bosne i Hercegovine, koja imade zajedničke interese sa nama na rijeci Savi. U Bosni je, naime, bila

u toku 1949. god. dozvoljena slobodna prodaja ribe po vrlo visokim cijenama od Din 100. — i više. Radi toga su naši ribari sa Save radije prodavali ribu u Bosni po tako visokim cijenama, nego da je predaju našim otkupnim poduzećima po određenim cijenama. Time je veća količina ribe izmakla evidenciji o izvršenju plana ulova, a plan otkupa naših poduzeća znatno je oštećen.

Pod greškama u organizaciji otkupa, mislio sam na greške koje su činjene prilikom snižavanja kasenih planova od strane Narodne banke, nedostatak bonova za vezanu trgovinu, itd. itd. Ako na pr. »Šaran« — Osijek ostane svojim zadrugama dužan bonova za vezanu trgovinu u visini od Din 500.000.—, kao što je to bio slučaj u 1949. god., — onda se, naravno ne može niti zahtijevati od ribara, da predaju ribu na otkup po vezanim cijenama, a da svoje potrebe podmiruju iz slobodne trgovine.

Takovih i sličnih grešaka i slabosti bilo je još mnogo. Nastojao sam između njih izvući najmarkantnije, koje su u većoj mjeri imale utjecaja na ovako slab uspjeh u prošloj godini.

Iz ovih grešaka i ovakvog stanja na našim otvorenim vodama trebalo je, naravno, povući pouke i na osnovu iskustava iz 1949. god. poduzeti mjere za obezbeđenje izvršenja planova u 1950. god. Prvi korak učinjen je već rješenjem Ministra ribarstva NR Hrvatske br. 2381-50. Ne želim ulaziti u detalje, jer će to biti predmet drugih članaka. Hoću samo da podvučem dva osnovna principa zastupljena u tom rješenju:

1. Vode, pa prema tome i riba u njima, su općenarodna imovina (Ustav FNRJ, čl. 14.) i

2. Plan je zakon, jednako obavezan za državni i zadružni sektor.

I ovoga izlaze: osnovni zadaci u 1950., kako za državni i zadružni sektor: sre-

ditu svoje organizaciono stanje i zapeti svim silama na izvršenju ovogodišnjih planova. Pri tome se neće dozvoliti nikakvih popuštanja, izmotavanja, špekulacije i izbjegavanja obaveza. Svaku nezdravu pojavu ugušiti u zametku, najenergičnije i bez ikakvih sentimentalnosti zadržni sektor slatkovodnog

ribarstva treba da se trgne iz dosadašnje ravnodušnosti i pasivnog posmatranja tuđe borbe za ostvarenje planova: on mora u 1950. god ostvariti svoje proizvodne zadatke i tako stati u red ostalih naših trudenika — boraca za socijalizam.

Zlatko Livojević

REORGANIZACIJA SLATKOVODNOG RIBARSTVA — NOVI IZVORI PREHRAMBENIH ARTIKALA

Osijek, na početku marta. — Slatkovodno ribarstvo nije dosada dalo one rezultate koji su bili postavljeni u općem planu unapređenja naše privrede. Dok su s jedne strane državna ribnjčarstva i poduzeća za iskorištavanje nizinskih voda pokazali vrlo dobre uspjehe u proizvodnji i ulovu riba, dotle je posve zatajio zadržni sektor, koji ni izdaleka nije zadovoljio potrebe pučanstva, a naročito radništva naših industrijskih gradova smještenih uz rijeke. Stečena iskustva pokazala su, da je dosadašnji način iskorištavanja otvorenih voda putem ribarskih zadruga (koje u stvari i nisu bile zadruge), neracionalan i nepravilan. U protekloj godini ni jedna od ovakvih ribarskih zadržna nije izvršila svoj proizvodni zadatak, a od ulovljene ribe tek je neznatam dio predat otkupnom poduzeću za garantiranu opskrbu. Pored objektivnih razloga za neizvršenje plana ulova ribe kao što je organizaciona slabost i nedovoljno pružanje pomoći viših zadržnih ustanova, ima u tim ribarskim nazovi zadrugama i izvjestan broj špekulantskih kulačkih elemenata koji su pokušali sabotirati socijalistički preob-

ražaj sela i naši utočište u ovakvim ribarskim zadrugama. S druge strane državni sektor ima najbolji pregled mogućnosti produkcije i eksploatacije naših voda, a to je garancija, da će u ovoj godini naši trudenici dobiti nove izvore prehrambenih artikala.

Prema donešenoj Uredbi odsada će potpunu upravu i gospodarenje na otvorenim vodama vršiti određena državna privredna poduzeća ne nazirući pri tome u kompetencije organa narodne vlasti. Takva državna privredna poduzeća bit će zadužena planom ulova i otkupa ribe, izdavati će vode u zakup sklapati ugovore, formirati brigade, ubirati zakupninu i takse, davati proizvodne zadatke i izdavati ribolovne dozvole.

Na području Osječke oblasti ukinut će se prema tome svi ugovori o zakupu sklopljeni sa ribarskim zadrugama i sklopiti novi, usklađeni sa novim propisima, a uprava i gospodarenje na otvorenim nizinskim vodama bit će povjereni državnom poduzeću za iskorištavanje otvorenih nizinskih voda »Šaran« u Osijeku i sličnom poduzeću u Slavonskom Brodu. Vode, koje dolaze u obzir za privredno iskorištavanje pu-